

Mpox/Wirus małpiej ospy

Mpox to choroba wywoływana przez wirus małpiej ospy, który regularnie występuje w niektórych częściach świata. W maju 2022 roku wykryto międzynarodowe ognisko małpiej ospy w **Europie Zachodniej, Kanadzie i Stanach Zjednoczonych**, gdzie mpox zwykle nie występuje. Wirus małpiej ospy jest blisko spokrewniony z wirusem ospy prawdziwej (wywołującym czarną ospę), ale jest znacznie mniej śmiertelny. Na początku pojawia się gorączka, bóle głowy i ciała, zmęczenie, obrzęk węzłów chłonnych, a w dalszej kolejności wysypka w postaci zmian na skórze. Podobnie jak ospa prawdziwa i inne wirusy ospy, małpia ospa należy do grupy patogenów wysokiego ryzyka, ponieważ może być łatwo przenoszona z człowieka na człowieka, co stanowi zagrożenie dla zdrowia publicznego. Zachorowania mogą mieć ciężki przebieg, zwłaszcza u dzieci, kobiet w ciąży lub osób z obniżoną odpornością. Dlatego w odpowiedzi na obecną epidemię 4 sierpnia 2022 roku Departament Zdrowia i Usług Społecznych USA (HHS) ogłosił **stan zagrożenia zdrowia publicznego**.

Wirus małpiej ospy może zarażać zarówno zwierzęta, jak i ludzi. Pracodawcy i pracownicy, których obowiązki zawodowe wiążą się z bliskim, osobistym, często bezpośrednim kontaktem ze skórą osób zakażonych wirusem mpox lub kontaktem ze skażonymi materiałami, powinni zachować wszelkie środki ostrożności, aby zapobiec przenoszeniu wirusa na innych. Według Centrum Zwalczenia i Zapobiegania Chorobom Zakaźnym (CDC), małpia ospa może rozprzestrzeniać się poprzez bezpośredni kontakt z zakażoną osobą lub zwierzęciem, w tym bliski kontakt z wysypką, strupami lub płynami ustrojowymi, np. kropelkami oddechowymi oraz skażonymi materiałami, takimi jak ubrania, pościel i ręczniki. Jednak podczas obecnej (rok 2022) epidemii wirus mpox przenosi się przede wszystkim przez bliski kontakt osobisty lub intymny/seksualny z osobą zakażoną małpią ospą.

Objawy i symptomy

Do wczesnych objawów małpiej ospy, które mogą pojawić się przed wystąpieniem charakterystycznej wysypki, należą: ból głowy, zmęczenie, bóle pleców i ciała, gorączka, dreszcze, obrzęk węzłów chłonnych i rzadko objawy ze strony układu oddechowego (zatkany nos, kaszel, ból gardła). U większości osób z mpox pojawia się **wysypka, która może być bolesna lub swędząca**. Wysypka może wystąpić przed lub bez innych objawów i może pojawić się

na twarzy, kończynach, dłoniach, podeszwach stóp, spojówkach, odbycie, genitaliach i wewnątrz jamy ustnej. Początkowo wysypka może przyjąć postać płaskich, odbarwionych plamek lub wypukłych, twardych krostek, które przekształcają się w pęcherze wypełnione przezroczystym lub żółtym płynem. Pęcherze tworzą strupki, które później odpadają. **Objawy pojawiają się zwykle w ciągu 3 tygodni** (21 dni) od zakażenia małpią ospą. Osoba z małpią ospą zaraża innych od momentu wystąpienia objawów do czasu, kiedy odpadną wszystkie strupki i powstanie nowa skóra. Symptomy trwają zwykle od 2 do 4 tygodni i ustępują samoistnie bez **leczenia**. U niektórych osób może dojść do powikłań (np. zapalenia płuc, infekcji skóry, infekcji oczu).

Przykłady wysypki przy małpiej ospie
(Źródło: UK Health Security Agency)

To, jak ciężki jest przebieg choroby, zależy od wielu czynników, w tym m.in.:

- **Ilość wirusa** obecna podczas transmisji.
- **Stan zdrowia i wiek.** Osoby z osłabionym układem odpornościowym (z powodu zaawansowanej choroby HIV, przyjmowania sterydów, terapii immunologicznej) oraz kobiety w ciąży są w grupie podwyższonego ryzyka.
- **Status zaszczepienia.** Osoby urodzone przed 1972 rokiem oraz wszyscy, którzy zostali zaszczepieni przeciwko ospie, mogą być częściowo odporni na wirusa mpox. Niektórzy mogli być również szczepieni podczas obecnej epidemii.

Narażenie pracowników

Ryzyko zakażenia wirusem małpiej ospy w większości miejsc pracy jest bardzo niskie. Podczas obecnej epidemii wirus mpox jest przenoszony głównie poprzez bliski kontakt osobisty lub intymny/seksualny z osobą zarażoną wirusem.

Aby zmniejszyć ryzyko w miejscu pracy, należy podjąć określone środki ostrożności. Do grona pracowników, których obowiązki mogą wiązać się z **kontaktami** potencjalnie rozprzestrzeniającymi małą ospę, należą m.in.:

- **Pracownicy służby zdrowia** i służby ratownicze mogą zetknąć się z wirusem mpox poprzez kontakt z pacjentem chorym na małą ospę, skażonymi materiałami lub próbkami biologicznymi. Dotyczy to również pracowników przychodni lekarskich (np. specjalizujących się w leczeniu zakażeń przenoszonych drogą płciową):
 - **Personel kliniczny**, czyli lekarze, pielęgniarki i asystenci pielęgniarscy.
 - **Pracownicy laboratoriów**, w tym naukowcy kliniczni i badawczy oraz technicy, którzy pracują z próbkami biologicznymi mogącymi zawierać wirusa mpox.
 - **Personel sprzątający**, który może mieć kontakt ze skażonym materiałem w salach chorych podczas odkurzania, zamiatania lub wymieniania odzieży, pościeli i ręczników.
 - **Pracownicy administracji**, którzy mogą być narażeni na kontakt z płynami ustrojowymi podczas przyjmowania pacjentów i innego bezpośredniego kontaktu z pacjentem zakażonym wirusem mpox.

- **Osoby pracujące w warunkach zbiorowych**, takich jak obiekty rekreacyjne i rozrywkowe, schroniska dla bezdomnych, domy opieki, hotele, akademiki oraz zakłady karne i areszty.
- **Pracownicy gabinetów masażu, spa, fitness i salonów**, których praca wymaga bliskiego kontaktu fizycznego z klientami.
- **Pomoc domowa, dozorczy, pracownicy służb sprzątających i pralni, w tym chemicznych**, którzy mogą mieć kontakt z zanieczyszczonym materiałem podczas ścierania kurzu, zamiatania lub przenoszenia odzieży, pościeli i ręczników.
- **Osoby pracujące ze zwierzętami**, np. personel weterynaryjny.

Informacja dla pracodawców

Pracodawca ma obowiązek zapewnić miejsce pracy wolne od rozpoznanych zagrożeń, które mogą spowodować śmierć lub poważne obrażenia ciała pracowników (patrz: [General Duty Clause Ustawy o Bezpieczeństwie i Higieny Pracy OSH](#)).

Pracodawca powinien sprawdzić miejsce pracy pod kątem ryzyka wystąpienia małpiej ospy zgodnie z [Wytycznymi OSHA dotyczącymi zapobiegania i kontroli zagrożeń](#).

Ponadto pracodawca jest zobowiązany do zapewnienia odpowiednich środków ochrony osobistej (PPE) zgodnie z obowiązującymi normami OSHA ([29 CFR 1910, Podrozdział I](#)), w tym zapewnienia ochrony dróg oddechowych ([29 CFR 1910.134](#)) pracownikom narażonym na kontakt z wirusem. Norma OSHA dotycząca patogenów przenoszonych przez krew ([29 CFR 1910.1030](#)) odnosi się do kontaktu w miejscu pracy z krwią ludzką i innymi potencjalnie zakaźnymi materiałami, do których z reguły nie zalicza się wydzieliny z dróg oddechowych, płynu ze zmian skórnych lub ropy, które mogą zawierać wirusa mpox (o ile nie ma w nich widocznej krwi ludzkiej).^{*} Niemniej, norma dotycząca patogenów przenoszonych przez krew określa pewne ramy, które mogą pomóc w kontrolowaniu niektórych źródeł wirusa, w tym kontaktu z [płynami ustrojowymi](#) nieobjętymi normą. Więcej wytycznych na temat PPE, dezynfekcji i zarządzania odpadami można znaleźć na stronie [Centrum Zwalczenia Chorób Zakaźnych \(CDC\) w sekcji poświęconej kontroli zakażeń](#).

^{*} Jak podaje CDC, trwają badania sprawdzające, czy mpox może być przenoszona przez nasienie i płyny pochłowe. W przypadku potwierdzenia tych dróg transmisji zastosowanie będzie miała norma OSHA dotycząca patogenów przenoszonych drogą krwi.

Pracodawca powinien dopilnować, aby pracownicy z małą ospą byli [odizolowani](#) i odsunięci od pracy od momentu wystąpienia objawów do całkowitego zagojenia się wysypki i powstania nowej warstwy skóry. Pracownik powinien mieć możliwość korzystania z pracy zdalnej i elastycznego zwolnienia lekarskiego bez ponoszenia konsekwencji.

Środki ostrożności dla pracowników

Pracownicy powinni przejść szkolenie w zakresie następujących praktyk w miejscu pracy (oraz używania PPE):

- Zwróć uwagę na osoby, które mają wysypkę lub objawy [charakterystyczne dla małej ospy](#).
- [Izoluj osoby](#) zarażone wirusem mpox od innych i osłaniaj zmiany skórne.
- Unikaj bezpośredniego zetknięcia ze skórą osób chorych lub mających widoczne zmiany chorobowe.
- Unikaj niezabezpieczonego kontaktu z potencjalnie skażonymi materiałami, takimi jak odzież, pościel czy naczynia do jedzenia używane przez osobę zarażoną małą ospą w [placówkach służby zdrowia](#) i [innych miejscach](#).
- [Przestrzegaj zasad higieny rąk](#). Myj ręce używając wody z mydłem lub środka do dezynfekcji rąk na bazie alkoholu, zapewnionego bezpłatnie przez Twój zakład pracy.

Więcej informacji znajdziesz w [niezbędniku CDC dla zakładów pracy i przedsiębiorstw](#).

Pracownicy służby zdrowia w ośrodkach klinicznych powinni przestrzegać wytycznych CDC dotyczących [zapobiegania i zwalczania zakażeń mpox w placówkach medycznych](#) oraz nosić [zalecane PPE, w tym odzież ochronną i maski](#).

Pracownicy laboratoriów mają obowiązek przestrzegać [wytycznych CDC w zakresie bezpieczeństwa biologicznego dla wirusa mpox](#).

Informacje o szczepieniach

Aktualnie obowiązujące zalecenia dotyczące szczepień znajdziesz na [stronie CDC](#).

Uprawnienia pracowników

Pracownik ma prawo do:

- Pracy w warunkach, które nie stwarzają ryzyka poważnej szkody.
- Otrzymania informacji i szkolenia (w języku i słownictwie zrozumiałym dla pracownika) na temat zagrożeń w miejscu pracy, metod ich zapobiegania oraz standardów OSHA obowiązujących w miejscu pracy.
- Wglądu do rejestru wypadków w pracy i spowodowanych nią zachorowań.
- Złożenia skargi z wnioskiem do OSHA o przeprowadzenie inspekcji w miejscu pracy, jeśli jego zdaniem istnieje poważne zagrożenie lub pracodawca nie przestrzega zasad OSHA. OSHA gwarantuje pełną dyskrecję.
- Korzystania z przysługujących mu uprawnień z mocy prawa bez ryzyka odwetu, w tym zgłaszania pracodawcy lub OSHA urazów lub zastrzeżeń dotyczących zdrowia i bezpieczeństwa. **Pracownik, który doświadczył represji za skorzystanie ze swoich praw, ma obowiązek niezwłocznie złożyć skargę do OSHA, nie później niż w ciągu 30 dni.**

Aby uzyskać więcej informacji, odwiedź [stronę OSHA Prawa i ochrona pracowników](#).

W przypadku pytań lub w celu uzyskania informacji czy porady, w celu zgłoszenia nagłego wypadku, zgonu, hospitalizacji, amputacji lub utraty oka, w celu złożenia poufnej skargi lub w celu uzyskania bezpłatnych konsultacji na miejscu, skontaktuj się z najbliższym biurem OSHA, odwiedź [www.osha.gov](#) lub zadzwoń do OSHA na nr tel. 1-800-321-OSHA (6742), dalekopis: 1-877-889-5627.

Niniejszy arkusz należy do materiałów informacyjnych poświęconych programom, zasadom i standardom OSHA. Nie wprowadza on żadnych nowych wymagań dotyczących przestrzegania przepisów. Pełna lista wymagań dotyczących zgodności ze standardami i przepisami OSHA znajduje się w Tytule 29 Kodeksu Przepisów Federalnych. Informacje te są udostępniane na życzenie osobom z zaburzeniami wzroku lub słuchu. Telefon: (202) 693-1999; Dalekopis: (877) 889-5627.

